

פרק יב

צירוף ב' חבורות

א. אם אוכלים ב' חבורות, כל חבורה על שלחן בפני עצמו, "שיש בכל חבורה כדי זימון", או ג', או י'. כגון במלון [רעסטוראנט], אם מקצתן רואין אלו את אלו, יכולין [אם רוצים] לצרף הזימון שכל אחד חייב ביחד, דהיינו שאחד זימן ויברך לב' החבורות. [ואז אין צריך כוס יין לכל חבורה ודי בכוס א'].

ואפי' באין מקצתן רואין אלו את אלו, אם יש שמש שמשמש לב' החבורות הוא מצרפן. ואם לאו, אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן.

ב. וכן יותר מב' חבורות, שרוצים לעשות זמון א' לכולם, מצטרפין, ובתנאי דרואין אלו את אלו, או יש שמש שמצרפין.

צירוף דרואין

ג. אין צריך שהמברך עצמו יראה חבורה האחרת, אלא סגי בא' מבני החבורה האוכלין שרואה אפילו מקצת אוכלין מחבורה האחרת.

ד. ואם א' מחבורה זו רואה חבירו מחבורה אחרת, אבל חבירו אין רואה אותו בחבורה זו, אין מצרפן. וצ"ע אם הוא מברך להם, אם מהני.

מקורות וביאורים

א. סי' קנ"ה ס"א ומ"ב סק"ב, דאף דכדי להוציא אחרים ידי חובת זימון וזהמ"ז צעין קציעות יחד דהיינו אכילה על שלחן א', מ"מ מהני רואין או שמש לצרפן להיות נחשב כאחד. ועי' בפ"ו בהקדמה לדין ב' חבורות, ב' סי' צפי' הלכות אלו וצפרק זה מיירי לפי השיטה דלא מהני צירוף ב' חבורות לחדש זימון, רק לזמן ציחד זימון המחויבים מכבר ע"י מזמן א'.

ואפילו נצטרפו ב' חבורות לזמן על שלחן א' צגמר קעודתם, לא מהני לעשות זימון א' עד שיצטרפו באכילה, ולא מהני חיוב זימון לקובען לזמן ציחד כמש"כ החז"א סי' ל"א סק"ט דאף דבג' הצאין כל א' מחבורה של ג' דבא עם חיוב זימון מצטרפין בלי אכילה יחד, ובלי שאר תנאים של רואין, ושמש, כמבואר סי' קנ"ג ס"ה, היינו כיון דצריכין לזימון זל"ז, אצל ב' חבורות של ג' שא"ז זל"ז, אין חיוב זימון מצטרפן, אלא צריכין לאכול כאחד ועי"ז מצטרפין.

ב. כיון דמהני צירוף צודאי מהני גם לכמה חבורות. ויש להביא ראיה ממש"כ הרא"ש פ"ב דסוכה סי"ח וטור אבה"ע סי' ק"ב גבי חופה שהי' אוכלין אפי' ד' וה' צחים, דשי' הריצ"א דמהני רק ע"י שמש והטור צס הרא"ש חולק עי"ש, הרי דמהני צירוף שמש גם צכמה צחים.

ג. כיון דרואין מצטרפן להיות כא' אין תלוי בהמצרף, ומה דהיושב בין ב' החבורות שאין רואין זל"ז צריך להיות המצרף עי' הל' ט"ו ובס"ק ח'.

ד. הערל"ג צמס' מכות ו: כ' צפי', דלפי מה שנמצא בדבריו לגבי ב' עדים, דמצטרפין ע"י ראיה א' לחבירו, הוא רק צשניהם רואים זל"ז, הו"ה לגבי זימון צריך דרואין זל"ז. ויש לעיין מהא דלק' הלט"ו

ה. וצריך לראות ממש א' מחבורה אחרת. ואם לא ראה אף א' מהם כל משך הסעודה צ"ע אם נעשה צירוף.

ו. אם רואה חבורה האחרת, רק בנטיית גופו להצד לראותם, מסתבר דלא מהני, ולכן אם יושבים באופן שאחוריהם זה כנגד זה לא מקרי רואין, ויש חולקין.

מקורות וביאורים

ציוש על המפתן, דאף דאין צ' החבורות רואין אלו את אלו רק זה שיוש ציניהם רואה אותם סגי, וא"כ לכ' צא' רואה את חצירו, הרי הוא רואה צ' החבורות, שלו והאחרת. וע"כ צ"ל דשם מהני כיון דמנכר להם ומשמשם צוה. ולפי"ז ה"ה הכא אם זה שרואה האחרת מנכר להם מנרפן. ועי' ברש"ש במכות שם שכ' דכה"ג מהני עי"ש. [יל"ע דציוש על המפתן צ' החבורות ג"כ רואים את היושב, ויש להם חיבור גמור ע"י ראוי גמורה זא"ז עם האמצעי, אבל בכה"ג דהיושב באמצע רק הוא רואה אותם ואין א' מהצ' החבורות שרואים אותו, דאין כאן ראוי גמורה, בכה"ג אין מנטרפים עמו דעכ"פ צירוף ע"י ראוי זא"ז לכל החבורה בעינן, ה"ה]. [וע"ע באו"ח שהביא מהלק"ט [מוצא צבאה"ט] לדמות ראיה לגבי זימון לראוי לגבי עדות, וצ"ע לשו"ת נשאל דוד סי' ג' לחלק עי"ש].

ה' מש"כ דרואין הפי' דרואין ממש, היינו בהמשך אכילתם, אבל הראוי שלא במקומם ליכא שם ראוי עלי', עי' פי"ג הל"כ. אף דיש לפרש דיכולים לראות הגם דלא ראה בפועל חבורה אחרת רק יכול לראות בראית העין בלי נטיית גופו כדלק', אולם יש לעיין בזה גבי עדות דתנן במכות ז': אם רואין אלו את אלו, אם הפי' דצריך ראוי בפועל ואם לא ראה ליכא צירוף העדות או גם אם יכולים לראות חסוד כעדות של שנים ולא הוי מיוחדת, דהרי בשעת עדות צריכין לראות המעשה ולא זא"ז, וכן אי' שם דאם המתרה רואה אותן מהני לצירוף צ' העדים, ובפשטות הפי' דיכולין לראות הרי הם כמנרפין ולא ראוי בפועל, וכן גבי קידוש סי' רע"ג ס"א פי' המג"א אם ראוי לראות מקומו הוי כמקום א'. אולם מצאתי בריטב"א שם במשנה, דהק' מקנתן גבי זוממין בעמנו הייתם, יכחישום השנים מחלון האחר, ותי' דלכך נקט מקנתם או דראו מקודם מעשה או ראוי כללית ולא שהכירום ממש עי"ש, מוכח דצריך ראוי ממש דאי סגי בראוי לראות לק"מ, דלא ראה, אע"כ דכלל ראה ליכא צירוף. וכן בגבורת ארי שהק' כמה קו' לא העיר דאין צריך ראוי ממש רק ראוי לראות, וכ"מ שם בכוס הישועות. וכן יוצא לפי הריטב"א גם לגבי זימון דראוי מקודם ג"כ מנכר וגם ראוי כללית מהני גם שאין מכיר.

ואולי יש להוכיח ממש"כ רש"י ברכות נ: ד"ה שמש כגון דהי' יריעה פרוסה ציניהם דא"א לראות, הרי דרואה הפי' דאפשר לראות הגם דלא ראה, אולם י"ל להיפך דקמ"ל דהגם דרואים דרך נקצי יריעה פרוסה אף דלגבי עדות נמי מיקרי ראוי לא מהני, דהמחילה מצדלת החבורות, ע"כ צריך אז שמש לחברם. ועי' לק' בשם א"א מה"ח דלא בעינן רואין וכ' בזה' הגר"מ אריק דסתימת הפוסקים משמע דצריך רואין זא"ז ממש עי"ש.

י' לכאורה בתנאי דמקנתן רואים זא"ז, מסתבר דצריך יכולת לראות כדרך ישיבתו בלי הפיכת פניו, או נטיית גופו לצדדים. אולם בא"א מה"ח כ' וז"ל דבמה דיכול לראות ע"י נטיית ראשו מהני ע"כ, הרי דאין צריך לראות בפועל רק ראוי לראות, והוסיף שם לחדש שכ' וכן סגי נהר דאם הי' לו ראוי הי' רואה מהני, עי"ש ולא הביא ראוי, וכל דבריו צ"ע. ובהג' מהגר"מ אריק העיר דהוא חידוש, וצ"ע לדברי

ז. י"א דבעינן רואין וא"ז גם בשעה שמזמנין, [דהיינו עד סוף ברכת הזון] ואין מוכרחי.

ח. ואם רק חבורה האמצעי רואה השנים האחרים, והם אינם רואים זה את זה, אז אם א' מן האמצעי שרואה שניהם מברך ומזמן לכולם, הוא מצרפם, ואם לאו צ"ע אם זה נחשבים כרואים לצורך כל החבורות לזימון א"י.

ט. ואין רואין, היינו, כגון יריעה פרוסה ביניהן הגורם שאין יכולין לראות. ואם יש זכוכית מפסיק בין החבורות שרואין דרך הזכוכית יש ספק אי מהני להיות נחשב כרואין, ואין לחלק בין ג' לעשרה"י.

מקורות וביאורים

שועה"ר הנזכר לק' בסקט"ו דאם א' צאמנע רואה צ' חצרות צהפיכת פנים לכאן ולכאן מהני, הרי דמנרף גם צראוי לראות עי"ש. אולם למש"כ שם צפי' דצרי שועה"ר אין הכרח כלל, דכוננו דחצורה א' רואה צלי הפיכת פנים, ורק לאידך חצורה צריך הפיכת פניו, וכן צעי נמי דהוא מוציאם וכמש"כ לק' שם. וא"כ אינו מצוה שם כלל סצרת הא"א דמהני גם צאין רואה כלל, רק ראוי לראות, וגם שסג"י מנרף, וקשה להקל להלכה. ועוד דהרי כל הפוסקים דימו רואה דזימון לרואה גצי עדות [עי' לעי' סק"ה] ושם צודאי צעינן רא'י ממש מוכח דלא מהני ראוי לראות.

¹ בקובץ צאהלי יעקב [תשל"ז סי' כ"א אות ה'] זיין לפמ"ג א"א סי' קנ"ד סק"צ גצי א' שינא לשוק דעומד לפני הפתח ומזמנין שכ' דהיינו רואין וא"ז כצסי' קנ"ה, הרי דגם צשעת צהמ"ו, צעינן רואין וא"ז אף שאכלו ביחד, צעינן רואין גם צשעת צהמ"ו, וכן הציא שם מהמאירי דהציא מח' אי צינא לשוק צעינן רואין. ודעת החולק כ' דרק צצ' חצרות דלא הי' קצועין יחד צשלחן א' צשעת אכילה צעינן רואין עי"ש, הרי דצעינן רואין גם צשעת צהמ"ו עככ"ד. ולכאורה הוא הערה נכונה ורא'י צרורה מפמ"ג ומאירי לחד שיטה.

אולם הוא חידוש דלא הציאו הפוסקים גצי ינא לשוק דעומד לפני הפתח דצעינן שרואה אותם, ופירשו דשומע ועונה להם עי' ל' הרמב"ם והרשב"א הוצא צצ"י ומ"ב. וגם י"ל דכל הדמיון של המאירי ופמ"ג צינא לשוק, דלריך רואין כמו צ' חצרות, מיירי צאופן דמנרפין לחדש זימון חדש שאין צכל חצורה שיעור זימון, ואז יש מח' אי צינא לשוק צעי רואין, [וגם זה רא'י דהמאירי ופמ"ג ס"ל דמהני לחדש זימון עי' לק' הל' כ"ז]. אצל לפי הפוסקים דצ' חצרות מהני רק לנרף לזימון א' ולא לחדש זימון, אין לנו רא'י דלריך רואין גם צשעת צהמ"ו, דכיון דכבר נטרפו ביחד מצרכין זימון א' לשחיהן.

² דאם המצרך יושב בחצורה האמצעית מהני, כמו הא דסי' קנ"ה סעי' צ' ולק' סקט"ו, דאם המצרך יושב על מפתן הבית וחצורה א' צפנים וא' צחוץ, ורואה שניהם מנרפן, ועי"ש לק' דדוקא המצרך, אצל אחר צ"ע. [אולם למש"כ לק' סקט"ו לדייק צשם שה"צ דאיירי צלא אכילה צאמנע ורק צשעת צהמ"ו רואה אותם, א"כ לא מוכח מידי דאפשר דצדאיכא צירוף רא'י צשעת אכילה ש"ד אפי' רק ע"י אמצעי המנרפם, ה"ה]. [וצמס' מכות ו: גצי ראיות עדות, דמדמין כמה הלכות משם לכאן, יל"ע אם כה"ג מהני לצירוף].

³ רש"י נ: ד"ה שמש כ' כגון שהי' יריעה פרוסה ציניהם דא"א לראות. [וצרואה ע"י כלי מיוחד דצרא'י

י. וראי' ע"י וילון דק או דרך סדק אין מצרף.

צירוף שמש

יא. ובאין רואין אלו את אלו, ויש שמש א' שמשמש לשני השולחנות, הגם דאינו אוכל עמהם, נמי מצטרפין לזימון א'. והו"ה שמש קטן או אשה מצרפן. [ונראה דה"ה גוי]^א.

מקורות וביאורים

פשוטה א"א לראות יל"ע אי מצטרפין דעכ"פ הרי ראה, ולכ' צעדות צכה"ג יועיל וא"כ ה"ה לזימון דדומה לעדות. ואחמו"ר שליט"א א"ל דמסתבר דצעדות דצעי' ראי' סגי צהא דהא איכא ראי', אולם בזימון דצעי' דהראי' יפעול קציעות מסתבר דצעי' ראי' רגילה וטבעית כשאר צנ"א, ה"ה]. ולגבי ראי' דרך זכוכית הגם דצכפה"ח סק"א כ' להכריע צין זימון דג' לי' ופליג על פתח הדציר שמחיר ככל אופן, אולם מלשוננו שם מוכח דמיירי לגבי לנרף צ' חצורות ולחדש חיוצ זימון, וכמזכ' שם צסק"צ דס"ל דמהני עי' פ"ו, א"כ י"ל דרך כה"ג היקל צג' והחמיר גבי הזכרת השם, אבל צאופן דפירקין דמיירי לנרף צ' החיוצי זימון שנתחייצו כצ' לזימון א', אח"ל דאין מצטרפין צ' החצורות ע"י מחיצה של זכוכית, א"כ הרי אין החצורה הצ' יוצאים י"ח זימון שלהם ע"י זימון של חצורה הא', כיון דלא נצטרפו כה"ג, וא"כ הוי ספק מבטל חובת זימון, ואין חילוק צין זימון דג' לזימון די'.

ואם המחיצה סגור עד שא"א ליכנס לחצורה האחרת כלל צ"ע אי מהני, דצהל' צרכות להריצצ"א פ"ו הלט"ו כ' שיש פתח ציניהם לעצור מזה לזה ע"כ, משמע צאין שום פתח לא מהני רואין לחוד כגון צאופן הנ"ל, ולגבי ראי' דרך חלון פתוח צין החדרים עי' לק' ס"ק כ"ד.

[הנה צפתה"ד תחלת שאלתו הי' אם דינו כנראה צעשית שקורא ק"ש כנגדה משום דהוי הפסק, והו"ה כאן הוי הפסק צין החצורות. וצ"ע הדמיון לכאן, דגבי צואה חלוי צהפסק, ולא מטעם שאינו רואה דהרי ערוה צעשית אסור רק דצעינן מחניך קדוש, והעששית אע"ג דנראה הוי מחיצה המפסיק, אבל כאן גבי צ' חצורות אפי' יש הפסק מחיצה, אם מקצתן רואין מהני ראי' לנרפן. וא"כ לא יפסיק הזכוכית כיון דסו"ס רואה. ומסיק פתה"ד דחלוי צמח' הרשצ"א ואורחות חיים צסי' רצ"ח סעט"ו לגבי צרכת הנר צמו"ש צחוך חיק של זכוכית, ושם הכריע דמהני וא"כ ה"ה הכא. אבל הכפה"ח סק"א כ' כיון דאיכא פלוגמא שם וסתימת המחצר שצריך להוציא הנר מהעששית, וגם אפשר לחלק צין ראית נר לראית צירוף, לכן יש ספק לזמן צהזכרת השם.

אולם יש להעיר דצמג"א שם כ' דמהני, וצמ"צ סקל"ו כ' דיש כמה פוסקים דמתמירין ע"כ יטלנה מעששית, וציאר צצה"ל דהגם דגבי ערוה חשיב ראי', כשתקנו צרכה על צריאת האור, לא תקנו אלא כשהאור הוא צגלוי צלי כסוי צצרייתו, וכ"כ טעם זה שם צמ"צ, וא"כ ליכא למילף מיני' כלל לגבי ראי' דצ' חצורות. וא"כ לכל הטעמים הנ"ל, הן שי' המג"א המיקל גבי הצדלה, וגם דאינו דומה לשם אף לשי' המתמירין שם, י"ל דגם לעשרה מהני ע"י ראית זכוכית. קמ"ה].

י' א"א סי' קצ"ה מה"ת.

י"א סי' קצ"ה ס"א, ומש"כ אפי' אינו אוכל עמהם כן מפרש צשוהע"ר. ולכאורה הו"ה קטן או אשה או גוי אפי' אינם ראויים לקציעות סעודה. אולם צא"א [צוטשאטש] מסתפק אי צעי דוקא שמש שאוכל,